

✓ 118 / D.W.
1975

Oriënterende rassenproeven
met koolrabi in 1974

Proj.nr.: 0-5-1

niet uitlenen

**PROEFSTATION VOOR DE GROENTETEELT IN
DE VOLLEGROND IN NEDERLAND TE ALKMAAR**

Oriënterende rassenproeven
met koolrabi in 1974

Proj.nr.: 0-5-1

april 1975

Samenstelling: N.J. Snoek

De interne verslagen worden verspreid in een beperkte kring van belangstellers. De inhoud is niet bestemd voor publicatie.

1. Inleiding	5
2. Proefopzet	5
2.1 Beproefde rassen	5
2.2 Proefplaatsen	6
2.3 Teeltwijze	6
3. Waarnemingen en beoordelingen	7
4. Resultaten	7
4.1 Alkmaar	7
4.2 Wieringerwerf	9
4.3 Vierpolders	10
4.4 Breda	11
4.5 Helden	13
4.6 Samenvatting van de resultaten	13
5. Bespreking van de resultaten	14
5.1 Bespreking van de rassen	15
6. Samenvatting en conclusies	16

1. Inleiding

Door een in Nederland toenemende belangstelling voor de teelt van koolrabi in de vollegrond neemt de vraag naar de meest gewenste rassenkeuze toe. Hiertoe geeft de Duitse beschrijvende Rassenlijst een aantal aanknopingspunten en wordt de indruk gevestigd dat enkele daarin genoemde rassen perspectief bieden voor de Nederlandse vollegrondsomstandigheden. Daarnaast worden door een Nederlands kweekbedrijf enkele van oorsprong Japanse hybriden aangeboden. De noodzaak na te gaan welke rassen het meest bruikbaar zijn was hierdoor meer dan aanwezig. Ook bij enkele proeftuinen bestond belangstelling voor oriënterend rassenonderzoek. Naast de wens een aantal rassen te beproeven kwam deze belangstelling tevens voort uit de behoefte om kennis te maken met het gewas. In samenwerking met deze proeftuinen zijn in 1974 enkele oriënterende rassenproeven uitgevoerd. In dit verslag worden de resultaten van deze proeven behandeld.

2. Proefopzet

2.1 Beproeefde rassen

Voor bepaling van het te beproeven sortiment is in eerste instantie de Duitse beschrijvende rassenlijst geraadpleegd. Met behulp van deze rassenlijst en de beschrijvingen in diverse prijscouranten is in overleg met de NAKG te Roelofarendsveen het in tabel 1 volgende sortiment ontstaan. Dit bestaat uit 7 rassen met witte en 1 ras met blauwe knollen (Blaro, Roggli).

Tabel 1. Beproeefde rassen

Objectnr.	Ras	Herkomst
1	Primette 197 F 1	ENZA, Enkhuizen
2	Winette F 1	ENZA, Enkhuizen
3	Primette 227 F 1	ENZA, Enkhuizen
4	Tero Roggli	Nunhem, Haelen
5	Lanro Roggli	Nunhem, Haelen
6	Marko	Karl Hild, W.Duitsland
7	Primavera Weiss	Haubner, W.Duitsland
8	Blaro Roggli	Nunhem, Haelen

2.2 Proefplaatsen

Behalve bij het Proefstation te Alkmaar bestond bij vier proeftuinen ook belangstelling voor een oriënterende rassenproef. In tabel 2 staan de proefplaatsen vermeld en de naam van degenen die de proeven hebben verzorgd.

Tabel 2. Proefplaatsen, verzorging en grondsoort

Proefplaats	Grondsoort	Verzorging
Proeftuin Alkmaar	lichte zavel	PGV
Proeftuin Wieringerwerf	lichte zavel	ing. F. Schroën
Proeftuin Vierpolders	klei	A. Huyser
Proeftuin Breda	zand	ing. H. Bastiaansen
Proeftuin Helden	zand	C. Backus

2.3 Teeltwijze

In het algemeen is bij deze proeven de zomerteelt toegepast. De planten zijn onder verwarmd glas is 4 à 5 cm perspot opgekweekt. Daarbij is te Alkmaar, Breda en Helden direct op het potje gezaaid. Te Wieringerwerf en Vierpolders is eerst in zaaibakjes gezaaid. Daarna zijn de planten in perspotjes verspeend. De opkweektemperatuur lag gemiddeld tussen 15 en 20°C. Halverwege de opkweekperiode is de temperatuur wat verlaagd teneinde de planten wat af te harden. Beneden 12°C is de temperatuur echter niet geweest. Dit zou het schieten immers te veel nadelig beïnvloeden.

In tabel 3 worden per proefplaats de gegevens over de uitvoering van de proef en de gevolgde teeltwijze vermeld.

Tabel 3. Wijze van uitvoering van de proeven

	Alkmaar	W'werf	Vierpolders	Breda	Helden
Zaaidatum	22 april	26 april	24 april	10 juli	15 mei
Verspeendatum	-	14 mei	15 mei	-	-
Plantdatum	20 mei	7 juni	5 juni	31 juli	7 juni
Plantafstand	25 x 25 cm	25 x 25 cm	25 x 25 cm	30 x 25 cm	25 x 25 cm
Planten/veldje	102	90	div.	360	300
Parallellen	2	2	2	1	3

3. Waarnemingen en beoordelingen

De proeven te Alkmaar, Wieringerwerf en Breda zijn volledig doorgeplukt. Het criterium was daarbij zo mogelijk te oogsten bij een knoldiameter van 7 à 10 cm. Deze proeven zijn gemiddeld zes keer doorgeplukt. Als maatstaf voor vroegheid kon hiervan de 50 % oogstdatum worden berekend. Te Vierpolders is in twee keer alles opgetrokken. Daarbij zijn de knollen in diverse sorteringen ingedeeld. Het aantal keren dat te Helden is doorgeplukt is niet bekend. De knollen zijn daar niet gesorteerd maar wel is op 6 augustus het gemiddeld knolgewicht bepaald. De gevoeligheid voor scheuren is in alle plaatsen nagegaan. Dit wordt bij de resultaten uitgedrukt in het percentage stek.

Verder zijn te Alkmaar en Vierpolders de diverse knoleigenschappen uitvoerig beoordeeld. Op de andere plaatsen is dit iets bescheidener uitgevoerd. De legenda van de waarderingscijfers van deze eigenschappen zoals die in de tabellen 5, 9, 11, 12 en 13 voorkomen, is als volgt:

<u>Vroegheid</u>	: 1 = zeer laat; 9 = zeer vroeg
<u>Lengte blad</u>	: 1 = zeer kort; 6 = voldoende; 9 = zeer lang
<u>Lengte pootje</u>	: 1 = zeer kort; 9 = zeer lang
<u>Knolvorm</u>	: 9 = hooggrond; 8 = rond; 7 = platrond; 6 = vrij plat; 5 = plat
<u>Grofheid bladinplant</u>	: 1 = zeer grof; 9 = zeer fijn
<u>Uniformiteit</u>	: 1 = zeer heterogeen; 6 = voldoende; 9 = zeer uniform
<u>Gebruikswaarde</u>	: 1 = zeer slecht; 6 = voldoende; 9 = zeer goed

Om de gevoeligheid voor schieteren en verhouting na te gaan zijn van de proeven te Alkmaar en Wieringerwerf van elk veldje een aantal planten langdurig blijven staan. Er bleek echter bij geen enkel ras een neiging tot verhouting of schie-ten te bestaan. Wel kon te Alkmaar, dankzij deze doorgegroeide knollen het ver-band diameter/gewicht en het schilverlies bij diverse sorteringen worden be-paald. Deze gegevens staan weergegeven in tabel 7. Vooral voor teelt t.b.v. de verwerkende industrie kan dit van betekenis zijn.

Met het oog op de afzetmogelijkheden naar de verse markt is voorts te Alkmaar en Wieringerwerf nagegaan wat de geveilde knollen hebben opgebracht. Deze ge-maakte veilingprijzen staan in de tabellen 6 en 10 weergegeven.

4. Resultaten

4.1 Alkmaar

Te Alkmaar groeide de koolrabi zeer goed en voorspoedig. Reeds na 66 dagen vanaf

het zaaien konden de eerste knollen worden geoogst. De oogstperiode was ook vrij kort nl. slechts 18 dagen. Het weer was tijdens de oogstperiode vrij koel met regelmatig wat regen. De knollen zijn doorgeplukt en er is getracht zo veel mogelijk te oogsten bij een knoldiameter van 7 à 10 cm. De resultaten van het oogsten staan weergegeven in tabel 4. Op enkele oogstdata zijn de diverse knoleigenschappen in een cijfer uitgedrukt. Deze gegevens staan vermeld in tabel 5. Verder worden in tabel 6 en 7 wat gegevens verstrekt die slechts zijdelings met deze proef te maken hebben gehad. Dit betreffen de gemaakte veilingprijzen (tabel 7) en het verband diameter/gewicht en schilverlies bij enkele sorteringen (tabel 8). Ook is op het PGV te Alkmaar ter oriëntatie nagegaan of er tussen de verschillende rassen smaakverschillen bestaan. Dit kon niet worden aangetoond.

Tabel 4. Oogstresultaten van de proef te Alkmaar

Obj. nr.	Ras	Percentage geoogste knollen per oogstdatum						Vroegheid 50 % oogstdat.	% per sort. gave knollen		Stek- (gesch.)
		27/6	2/7	4/7	9/7	11/7	16/7		<7 cm ∅	>7 cm ∅	
1	Primette 193	28	45	15	3	9	-	29-6	3	93	4
2	Winette	-	16	24	33	27	-	6-7	8	83	9
3	Primette 227	35	36	14	5	10	-	29-6	4	95	1
4	Trero	24	41	18	17	-	-	30-6	0	93	7
5	Lanro	7	25	35	25	8	-	3-7	1	88	11
6	Marko	20	42	20	10	8	-	1-7	1	92	7
7	Primavera weiss	70	20	7	3	-	-	27-6	0	99	1
8	Blaro	-	15	25	29	16	15	6-7	1	94	5

Tabel 5. Beoordeling van de knoleigenschappen te Alkmaar

Obj. nr.	Ras	Lengte blad	Lengte pootje	Knol-vorm	Grofheid blad-inplant	Unifor-miteit	Gebr.-waarde
1	Primette 193	7,5	6,0	7,0	8,0	7,0	7,0
2	Winette	8,0	6,0	8,0	4,0	6,5	5,0
3	Primette 227	8,5	8,0	7,0	8,0	6,5	6,5
4	Trero	7,5	4,0	7,0	6,0	6,5	6,0
5	Lanro	9,0	6,0 v	7,0	5,0	5,0	5,0
6	Marko	6,5	4,0	6,0	8,0	6,5	6,0
7	Primavera weiss	5,0	6,0	8,0	8,0	8,0	7,5
8	Blaro	7,5	6,0	8,0 v	6,0	6,5	6,0

Tabel. 6. Veilingprijzen op de veiling Alkmaar in de periode 28/6 tot 17/7 1974

Type		Sortering	Prijs in centen per stuk					
Kleur	Loof lengte		28/6	3/7	5/7	10/7	12/7	17/7
wit	kort	7-10 cm	29	24				
		> 10 cm			14			
	lang	7-10 cm	26	24	22	8	11	18
		> 10 cm				15	22	26
blauw	lang	7-10 cm		34	17	17	15	26

Tabel 7. Verband diameter/gewicht en schilverlies van enkele sorteringen bij drie typen

Knolvorm	Gem.knolgewicht in grammen			Gem. schilverlies in %		
	7-9 cm	10-12 cm	14-16 cm	7-9 cm	10-12 cm	14-16 cm
platrond	250	550	910	31	29	29
rond	280	560	1100	32	30	29
hoogrond	290	640	1200	36	33	32

4.2 Wieringerwerf

Deze proef die slechts 4 dagen later dan die te Alkmaar was gezaaid ontwikkelde zich zowel tijdens de opkweek als op het veld veel trager. Er kon dan ook pas 91 dagen na het zaaien een begin worden gemaakt met het oogsten. Er is op dezelfde wijze als te Alkmaar geoogst. De oogstperiode duurde 20 dagen. De resultaten staan per oogst weergegeven in tabel 8. De waarderingen van de diverse knoleigenschappen staan vermeld in tabel 9.

Evenals te Alkmaar zijn ook van deze proef de gemaakte veilingprijzen opgetekend. Deze worden weergegeven in tabel 10.

Tabel 8. Oogstresultaten van de proef te Wieringerwerf

Obj. nr.	Ras	Percentage geoogste knollen per oogstdatum					Vroegheid 50 % oogstdat.	% per sortering			
		26/7	31/7	5/8	7/8	16/8		gave knollen		stek	
								<7 cm ϕ	>7 cm ϕ	(gesch.)	niet toegek.)
1	Primette 197	11	34	15	11	26	1-8	11	84	2	3
2	Winette	8	22	19	15	36	6-8	10	65	25	0
3	Primette 227	11	25	25	19	16	2-8	10	84	2	4
4	Trero	28	24	17	11	19	30-7	10	83	6	1
5	Lanro	14	19	22	15	25	3-8	6	72	17	5
6	Marko	22	22	13	17	23	2-8	6	87	4	3
7	Primavera	13	23	17	12	12	31-7	15	46	16	23
8	Blaro	11	19	25	17	26	4-8	11	85	2	2

Tabel 9. Beoordeling van de knoleigenschappen te Wieringerwerf

Obj. nr.	Ras	Lengte blad	Lengte pootje	Knolvorm	Grofheid blad-inplant	Uniformiteit	Gebr. waarde
1	Primette 197	7,5	3,0	7,0	8,0	7,5	8,0
2	Winette	8,5	6,0	8,0	6,0	6,5	5,0
3	Primette 227	7,0	6,0	7,0	8,0	7,0	8,0
4	Trero	6,5	3,0	7,0	5,0	6,0	6,0
5	Lanro	8,5	6,0 v	7,0	5,0	4,5	4,5
6	Marko	6,5	3,0	5,0	8,0	6,0	7,0
7	Primavera weiss	3,0	6,0	8,0	9,0	8,0	4,0
8	Blaro	7,5	6,0	7,0 v	6,0 v	6,0	6,0

Tabel 10. Veilingprijzen op de veiling Zwaag in de periode 28/7 tot 16/8 1974

Type	Prijs in centen per stuk van de sortering > 7 cm ϕ					
	28/7	31/7	5/8	7/8	16/8	gemiddeld
wit	20	23	25	19	17	21
blauw	16	34	32	25	25	26

4.3 Vierpolders

Van deze proef is de opkweek nogal stug verlopen. Allereerst was de opkomst van een aantal rassen matig tot slecht. Het ras Primavera weiss kwam er helemaal niet op. De oorzaak ervan is onbekend maar gezien het feit dat bij de andere

proeven wat dit betreft geen problemen bestonden, is het vrij zeker dat de opkweekomstandigheden verre van optimaal waren. Desondanks kon op 15 mei van 7 rassen een proefje worden geplant. De veldgrootte moest echter wel worden aangepast aan het aantal planten wat beschikbaar was. De groei en ontwikkeling op het veld verliep voorspoedig. De knollen zijn op 2 data geoogst nl op 17/7 en 24/7 resp. 84 en 91 dagen na het zaaien. De resultaten van deze oogsten alsmede gegevens over enkele knoleigenschappen staan weergegeven in tabel 11.

Tabel 11. Resultaten van de proef te Vierpolders

Obj. nr.	Ras	% per oogst-		% per sortering			Vroegheid	Lengte blad	Opmerkingen
		datum		gave knollen		stek (gesch.)			
		17/7	24/7	< 7 cm	> 7 cm				
1	Primette 193	56	44	28	60	12	6,0	5,5	vrij platte knol met een fijne bladinplant
2	Winette	61	39	36	61	3	5,0	8,5	grote bladinplant
3	Primette 227	77	23	17	83	0	8,0	7,5	vrij platte knol met een fijne bladinplant
4	Trero	76	24	20	73	7	8,0	5,5	vrij platte knol
5	Lanro	62	38	26	66	8	6,0	7,8	knolvorm variabel
6	Marko	62	38	27	73	0	6,0	6,5	
7	Prim.weiss	-	-	-	-	-	-	-	
8	Blaro	47	53	17	64	19	5,0	7,0	iets platte knol met een vrij fijne bladinplant

4.4 Breda

Te Breda is aanmerkelijk later gezaaid en geplant. Toch kwam ook hier de oogst snel op gang, namelijk reeds op 16 september. Dit is 69 dagen na het zaaien. Wel is duidelijk dat in de herfst de knolvorming veel trager verloopt. De oogstperiode duurde bijna een maand. De late rassen Winette en Blaro waren toen zelfs nog niet oogstrijp. Het restant is als "niet toegekomen" beschouwd. De volledige resultaten van deze proef staan weergegeven in tabel 12.

Tabel 12. Resultaten van de proef te Breda

Obj. nr.	Ras	Lengte blad	Uni- formi- teit	Percentage geoogste knollen per oogstdatum					Vroeg- heid 50 % oogstdat.			% per sortering			niet toege- komen
				17/9	24/9	26/9	1/10	3/10	8/10	15/10	gave knollen	stek (gesch.)			
1	Primette 193	7,0	6,0	23	25	17	4	6	13	11	24-9	95	4	1	
2	Minette	8,0	5,0	6	0	4	5	5	19	17	13-10	50	6	44	
3	Primette 227	7,0	7,0	6	21	29	11	7	8	8	26-9	86	4	10	
4	Trero	6,0	6,0	19	22	8	13	8	5	17	26-9	86	6	8	
5	Lanro	7,0	5,0	6	17	8	13	9	8	20	2-10	76	5	19	
6	Marko	7,0	6,0	19	20	10	9	9	14	10	27-9	89	2	9	
7	Primavera weiss	4,0	8,0	39	26	8	6	6	4	4	20-9	92	1	7	
8	Blaro	6,0	7,0	6	7	8	8	4	8	14	12-10	55	0	45	

4.5 Helden

Deze proef die zich aanvankelijk goed ontwikkelde heeft nogal last gehad van konijnenvraat. De stand werd daardoor nogal onregelmatig. Toch zijn tijdens de oogst wat summier gegevens verzameld. Ze hebben alleen betrekking op de opbrengst van 6 augustus (83 dagen na het zaaien). Deze resultaten staan weergegeven in tabel 13.

Tabel 13. Resultaten van de proef te Helden

Obj. nr.	Ras	Oogstdat. 6/8		Lengte blad	Gebr. waarde	Opmerkingen
		gem. knolgewicht in g	% stek (gesch.)			
1	Primette 197	530	30	6,0	6,3	iets plantronde knol
2	Winette	510	15	9,0	6,0	platronde knol met zijspruitjes
3	Primette 227	560	23	7,0	7,2	platronde knol
4	Trero	430	47	5,0	5,0	onregelmatig
5	Lanro	457	13	7,0	7,5	iets platronde knol
6	Marko	410	27	6,0	6,5	iets platronde knol
7	Primavera weiss	447	27	3,0	2,7	hoogronde knol
8	Blaro	463	7	6,0	5,3	iets platronde knol

4.6 Samenvatting van de resultaten

Omdat de oogst en de waarnemingen op bijna alle proefplaatsen verschillend zijn verricht is het onmogelijk een samenvattend overzicht te maken. Alleen de verkregen gegevens van de proeven te Alkmaar en Wieringerwerf sluiten op elkaar aan. In tabel 14 worden de samengevatte gegevens van deze twee proefplaatsen vermeld. De witte rassen staan er weergegeven in volgorde van vroegheid. Het blauwe ras Blaro staat afzonderlijk vermeld.

Tabel 14. Gemiddelde resultaten van de proeven te Alkmaar en W'werf

Obj. nr.	Ras	Vroegheid: aantal groeidagen	% gave knollen > 7 cm ϕ	% stek (gesch.)	Knoleigenschappen					G.W.
					lengte blad	lengte pootje	knol vorm	grofheid blad-inpl.	uniformiteit	
7	Primavera weiss	81	73	9	4,0	6,0	8,0	8,5	8,0	5,8
4	Trero	82	88	7	7,0	3,5	7,0	5,5	6,3	6,0
1	Primette 193	83	89	3	7,5	4,5	7,0	8,0	7,3	7,5
3	Primette 227	83	90	2	7,8	7,0	7,0	8,0	6,8	7,3
6	Marko	84	90	6	6,5	3,5	5,5	8,0	6,3	6,5
5	Lanro	86	80	14	8,8	6,0	7,0	5,0	4,8	4,8
2	Winette	89	74	17	8,3	6,0	8,0	5,0	6,5	5,0
8	Blaro	88	90	4	7,5	6,0	7,5	6,0	6,3	6,0

Tussen de gemiddelde resultaten in deze tabel en de afzonderlijke resultaten van de overige drie proefvelden zit veel overeenkomst. Het is daarom verantwoord om vanuit de gegevens in deze tabel de resultaten verder te bespreken.

5. Bespreking van de resultaten

Op basis van de in het voorgaande beschreven proefresultaten is duidelijk bevestigd dat teelt van koolrabi in de vollegrond in Nederland zeer goed mogelijk is. De gemiddelde kwaliteit van de knollen van de betere rassen was zeer goed. De grote problemen bij een vollegrondsteelt van koolrabi kunnen zijn: scheuren, schieten en verhouten. Schieten en verhouten kwam nagenoeg niet voor, zelfs niet bij een overrijp produkt. Daar moet wel bij worden aangetekend dat bij drogere en warmere weersomstandigheden dit uiteraard een groter probleem kan zijn. Het scheuren van de knollen kwam wel voor, maar bij de meeste rassen bleef dit binnen acceptabele grenzen. Het traditionele witte ras Lanro en de nieuweling Winette bleken het meest gevoelig.

Teelt bestemd voor afzet op de verse markt biedt veel perspectief. De gemaakte prijzen op de veilingen te Alkmaar en Zwaag, waar koolrabi een vrij onbekend produkt is, zijn weliswaar nogal wisselend maar desondanks veelbelovend.

Ook teelt bestemd voor afzet naar de verwerkende industrie lijkt zeer goed mogelijk. De gebruikte rassen zijn redelijk uniform en geschikt voor eenmalige oogst. Alleen het ras Lanro viel in dit opzicht wat uit de toon. Het feit dat de knollen van de gebruikte rassen althans onder de weersomstandigheden in 1974 ook bij een uitgestelde oogst geen verhoutingen of schietneigingen vertoonden

doet bovendien een grote oogstzekerheid bij eenmalige oogst vermoeden. Opbrengsten van 50 à 60 ton bruikbare knollen per ha lijken daarbij gezien de gegevens in tabel 7 zeer goed mogelijk.

5.1 Bespreking van de rassen

Primavera weiss. Een vroeg ras met een witte knol en kort blad. De knol is mooi uniform en vrij rond, heeft een middellang pootje en een fijne bladinplant. Voldoet onder zeer groeizame omstandigheden goed, maar vormt meestal te weinig blad.

Trero Roggli. Een vroeg ras met witte knollen en ruim voldoende blad. De knol is redelijk uniform, platrond, heeft een vrij grove bladinplant en een kort pootje. Is hierdoor nogal gevoelig voor aanslag en smet aan de knol. Voldoet in de vollegrondsteelt redelijk goed.

Primette 193. Een middelvroeg ras met witte knollen en vrij lang blad. De knol is mooi uniform, platrond, heeft een fijne bladinplant en een vrij kort pootje. Is daardoor soms wat gevoelig voor aanslag en smet aan de knol. Voldoet voor de vollegrondsteelt zeer goed. Is ook weinig gevoelig voor scheuren.

Primette 227. Een middelvroeg ras met witte knollen en vrij lang blad. De knol is mooi uniform, platrond, heeft een lang soms iets krom pootje en een fijne bladinplant. Voldoet voor de vollegrondsteelt zeer goed. Is evenals Primette 193 weinig gevoelig voor scheuren.

Marko. Een middelvroeg ras met witte knollen en voldoende blad. De knol is redelijk uniform, vrij plat, heeft een fijne bladinplant en een zeer kort pootje. Is daardoor nogal gevoelig voor aanslag en smet aan de knol. Voldoet voor de vollegrondsteelt toch redelijk goed.

Lanro-Roggli. Een vrij laat ras met witte knollen en lang blad. De knol is heterogeen, overwegend platrond, heeft een middellang pootje en een grove bladinplant. Door de matige uniformiteit en de vrij grote gevoeligheid voor scheuren is dat ras nogal tegengevallen. Voor de vollegrondsteelt zijn thans betere rassen beschikbaar.

Winette. Een laat ras met witte knollen en veel, vrij lang blad. De knol is redelijk uniform, vrij rond, heeft een middellang pootje en een grove bladinplant, waardoor de knol erg ruw is. De knol is bovendien nogal gevoelig voor scheuren. Is daarom voor vollegrondsteelt niet aan te bevelen.

Blaro Roggli. Een vrij laat ras met blauw-violette knollen en vrij lang blad. De knol is redelijk uniform, vrij rond, heeft een middellang pootje en een matig grove bladinplant. Biedt perspectief voor vollegrondsteelt ten behoeve van de verse markt.

6 Samenvatting en conclusies

Om een antwoord te kunnen geven op de vraag welke rassen het meest perspectief bieden voor de teelt van vollegrondskoolrabi is in 1974 door het Proefstation te Alkmaar een oriënterend rassenonderzoek opgezet. Dit onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met de proeftuinen te Wieringerwerf, Vierpolders, Breda en Helden. Het beproefde sortiment bestond uit 7 witte rassen nl. enkele traditionele rassen en enkele nieuwe hybriden, alsmede het blauwe ras Blaro.

Voor alle vijf proeven zijn de planten opgekweekt onder verwarmd glas. Te Alkmaar, Wieringerwerf en Vierpolders is in april gezaaid, te Helden in mei en te Breda in juni. De planten zijn na 4 à 6 weken uitgeplant bij een plantverband van $\pm$ 25 x 25 cm. De oogst viel te Alkmaar het vroegst, nl. begin juli en te Breda het laatst nl. eind september/begin oktober.

Deze proeven hebben allereerst aangetoond dat met een aantal rassen vollegrondsteelt van koolrabi zeer goed mogelijk is. Bij de witte rassen hebben vooral Primette 193 en Primette 227 een veelbelovende indruk achtergelaten. Goed voldaan hebben verder Trero en Marko. Primavera Weiss voldeed alleen goed onder groeizame omstandigheden. Het traditionele ras Lanro viel door een matige uniformiteit en gevoeligheid voor scheuren nogal tegen. Ook het nieuwe late ras Winette viel wegens de ruwe kool en de gevoeligheid voor scheuren tegen. Het blauwe ras Blaro voldeed goed en biedt zeker perspectief voor teelt t.b.v. de verse markt.

Voor de industrieteelt zijn de eerder genoemde goede rassen met witte knollen ook zeer goed bruikbaar. Hun uniformiteit van de knolzetting is voldoende voor het behalen van goede opbrengsten ook bij eenmalige oogst.